

REFERENCES

1. Hryshan, Yu.P., "Implementation of a process approach at an insurance company and enhancement of client service standards (by the example of voluntary medical insurance)", available at: http://papers.univ.kiev.ua/ekonomika/articles/Introduction_of_Processing_Approach_in_Insurance_Company_and_Improvement_of_Standards_of_Service_of_Customers_on_Example_of_Voluntarily_Medical_Insurance__14154.pdf
2. "The Ishikawa diagram method", available at: www.inventech.ru/pub/methods/metod-0019.
3. "Classification of financial risks and ways of risk reduction", available at: http://www.nbu.gov.ua/ujrn/Soc_Gum%20/NvFbi/2012_3/09.pdf.
4. Kryvoshein, V., "An objective and subjective dimension of a political risk", available at: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/politics/2009/122-109-5.pdf>.
5. "The sense and classification of financial risks", available at: <http://allfinance.org.ua/FNansovij%20Menedzhment/SutniiiiSt%20Ta%20KlasifiiiiKatsiiiiJa%20FiiiiNansovikh%20RizikiiiiV.htm>.
6. "Insurance of technical risks", available at: http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%85%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D1%82%D0%B5%D1%85%D0%BD%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B8%D1%85_%D1%80%D0%B8%D0%B7%D0%B8%D0%BA%D1%96%D0%B2.
7. Danich, V. M., Parhomenko, N.O., "Comparative characteristics of instruments of graphical interpretation of cause and effect relationships in prognostication of dynamics of company development", available at: <http://dspace.snu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/1330/1/12dnmdrp.pdf>.
8. Koval, T.O., Ponomarenko, O.O. (2008), "Economic and statistical diagnostics of an enterprise", Teacher's notes, Kharkiv National Economic University, Kharkiv, Ukraine.

УДК 338. 431

СТАН ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

Пастушенко А.І., аспірант

*Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет,
Україна, 49600, м. Дніпро, вул. Сергія Єфремова, 25*

pastushenko.89@mail.ru

Сільське господарство – одна з найважливіших галузей господарського комплексу України, яка відіграє важливу роль у зміцненні економіки нашої країни, підвищенні життєвого рівня населення і розв'язанні соціально-економічних проблем. Сільське господарство створює робочі місця, а також зменшує рівень бідності населення. Це галузь матеріального виробництва, що має важливе значення в забезпеченні населення продуктами харчування, а промисловість – сировиною. Тому розвиток сільського господарства постає як життєво важливий чинник становлення усіх секторів економіки. У статті висвітлено сучасний стан сільськогосподарського виробництва в Україні і розглянуто основні перспективи розвитку сільського господарства. Проаналізовано тенденції розвитку сільського господарства України, здійснено економічний аналіз ефективності діяльності сільськогосподарських підприємств України. Встановлено соціально-економічні тенденції, визначено рівень забезпечення технічними та трудовими ресурсами, досліджено стан наукової, інноваційно-інвестиційної діяльності, здійснено розподіл регіонів України за показником валової продукції сільського господарства. Розглянуто причини незадовільного сучасного економічного стану у сільському господарстві та перспективи виходу з нього. Визначено основні проблеми сільського господарства України, зокрема стан державної підтримки сільського господарства та деградація ґрунтів. А також визначено всі можливі перспективи та шляхи подолання. Сільське господарство є і залишиться актуальним та пріоритетним видом діяльності. Потрібно закріпити і створити сприятливі умови для їх подальшого розвитку та набуття тенденцій незворотності. А подальше підвищення прибутковості та рентабельності виробництва продукції сільського господарства повинне стати запорукою ефективного сільськогосподарського виробництва.

Ключові слова: прибуток, сільське господарство, рентабельність, чистий прибуток, фінансовий стан.

СОСТОЯНИЕ И ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ В УКРАИНЕ

Пастушенко А.И., аспирант

*Днепропетровский державный аграрно-экономический университет,
Украина, 49600, г. Днепр, ул. Сергея Ефремова, 25*

Сельское хозяйство – одна из важнейших отраслей хозяйственного комплекса Украины, которая играет важную роль в укреплении экономики страны, повышении жизненного уровня населения и решении социально-экономических проблем. Сельское хозяйство создает рабочие места, а также уменьшает уровень бедности населения. Это отрасль материального производства, имеет важное значение в обеспечении населения продуктами питания, а промышленность – сырьем. Поэтому развитие сельского хозяйства выступает как жизненно важный фактор становления всех секторов экономики. В статье освещается современное состояние сельскохозяйственного производства в Украине, и рассматриваются основные перспективы развития сельского хозяйства. Проанализированы тенденции развития сельского хозяйства Украины, осуществлено экономический анализ эффективности деятельности сельскохозяйственных предприятий Украины. Установлено состояние аграрного сектора экономики Украины в разрезе социально-экономических тенденций, обеспечения техническими и трудовыми ресурсами, научной, инновационно-инвестиционной деятельности, регионального развития. Рассмотрены причины неудовлетворительного современного экономического состояния сельского хозяйства и перспективы выхода из него. Определены основные проблемы сельского хозяйства Украины, в частности состояние государственной поддержки сельского хозяйства и деградация почв. А также определены все возможные перспективы и пути преодоления. Сельское хозяйство является и останется актуальным и приоритетным видом деятельности. Нужно закрепить и создать благоприятные условия для их дальнейшего развития и приобретения тенденций необратимости. А дальнейшее повышение прибыльности и рентабельности производства продукции сельского хозяйства должно стать залогом эффективного сельскохозяйственного производства.

Ключевые слова: прибыль, сельское хозяйство, рентабельность, чистая прибыль, финансовое состояние.

STATE AND PROBLEMS OF AGRICULTURAL ENTERPRISES IN UKRAINE

Pastushenko A., assistant

*Dnipropetrovsk State Agrarian and Economic University,
Ukraine, 49600, m. Dnipro Sergey Efremov, str., 25*

Agriculture – one of the most important branches of economic complex of Ukraine, which plays an important role in strengthening the economy, improving living standards and addressing socio-economic problems. Agriculture creates jobs, and reduces poverty. This material industry production, which is essential in the provision of food and industry - raw materials. Therefore, the development Agriculture appears as a vital an important factor of all sectors economy. The article covers problems of the current state of agricultural production in Ukraine and the basic development prospects of agriculture certain. Analyzes trends in agriculture in Ukraine, conducted an economic analysis of the efficiency of agricultural enterprises in Ukraine. Analyzes the state of the agricultural sector of Ukraine from the point of view of social and economic trends, providing technical and human resources, scientific cally, innovation and investment activities, regional development. The author in the article discusses the reasons of poor economic situation in agriculture and the ways to overcome. The basic problems of Ukrainian agriculture were examined in the article, in particular the level of agricultural supports by government and soil degradation. And also all possible perspectives and ways of overcoming were identified. Agriculture is and will remain important and a priority activity. It is necessary to consolidate and create favorable conditions for further development and acquisition trends irreversibility. A further increase in profitability of agricultural production should be the key to efficient agricultural production.

Key words: profit, agriculture, profitability, net income, financial position.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Сільське господарство посідає важливе місце в економіці кожної країни: створюючи робочі місця, забезпечуючи населення продуктами, а підприємства сировиною. Україна має великий потенціал для розвитку сільського господарства як однієї з основних конкуруючих галузей на світовому ринку. Однак недостатня та невідповідна законодавча база, а також відсутність реального фінансування агропромислового комплексу України стримують розвиток підприємств аграрного сектора.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Дослідженням перспектив розвитку сільського господарства уже тривалий час займаються українські вчені, серед яких І.В. Безп'ята, В.В. Вудвуд, В.Г. Галанець, А.В. Круглянко, Т. Курман, А.С. Полторак, В.Я. Месель-Веселяк та ін.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ

Розглянути сучасний стан сільського господарства України, окреслити основні проблеми і напрями розвитку.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Розвиток сільськогосподарського виробництва в сучасних умовах господарювання не відповідає світовим критеріям і вимогам сталості. Сільському господарству України сьогодні притаманні фізична й моральна застарілість обладнання, технологій, техніки, висока ресурсно-, відходо- та енергоємність виробничих процесів. Значною проблемою є також занадто інтенсивне використання сільськогосподарських угідь у виробничому процесі [4].

Господарська діяльність сільськогосподарських підприємств спрямована на забезпечення подальшого розвитку суб'єкта господарювання шляхом отримання прибутку від раціонального використання наявного ресурсного потенціалу. Важливою категорією економіки в цілому та головною метою здійснення господарської діяльності є прибуток.

У сучасних умовах активного розвитку ринкової економіки в Україні, важливим питанням для кожного сільськогосподарського підприємства, постає отримання максимально можливого розміру прибутку, який може забезпечити ефективну діяльність та майбутній розвиток в умовах ринкової економіки. Прибуток забезпечує розширене відтворення робочої сили на підприємстві, дозволяє здійснювати капітальні вкладення, придбавати сировину та матеріали, необхідні для розширення виробництва. На макрорівні прибуток є одним з фінансових базисів, який служить для стягнення податків та фінансово забезпечує розширене відтворення валового продукту, а також реалізацію економічних та соціальних програм. Прибуток є основним абсолютним показником ефективної діяльності підприємства, зростання якого сприяє збільшенню потенційних можливостей підприємства та підвищенню ступеня його ділової активності. Роль і значення прибуткової господарської діяльності підприємства демонструє рис. 1.

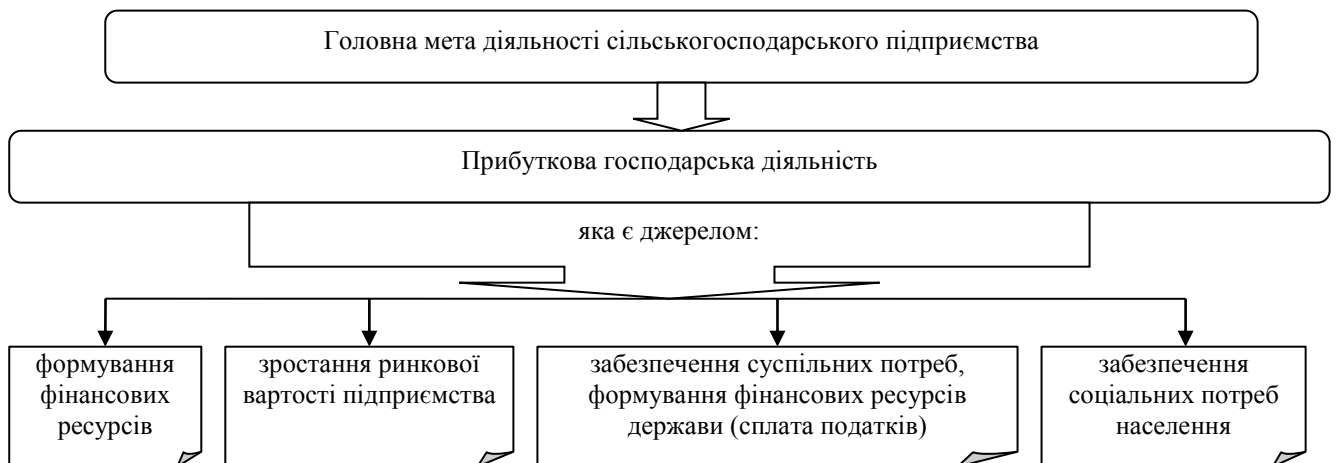

Рис. 1. Сутність прибуткової господарської діяльності

Багатоканальне використання прибутку посилює забезпечення стратегічного розвитку підприємства. В цих умовах сільськогосподарські підприємства, маючи фінансові можливості, мають змогу самостійно визначати напрямок свого розвитку, тобто на які цілі і в яких розмірах використовувати прибуток, що залишається після сплати до бюджету встановлених податків і платежів.

Метою створення будь-якого суб'єкта господарювання є отримання прибутку, у розмірі достатньому для подальшого розвитку та функціонування. Прибутковість підприємства є показником його сталого розвитку та ефективної і суспільно-корисної діяльності. Прибуток характеризує кінцевий результат діяльності підприємства у абсолютному вираженні. А рентабельність показує міру ефективності даної діяльності. Отримання підприємством прибутку є найголовнішим його завданням та можливістю існування. [2]

Основним джерелом фінансування діяльності сільськогосподарського підприємства є прибуток, що залишається у розпорядженні підприємства після сплати обов'язкових платежів (податків та зобов'язань). Отриманий прибуток спрямовується на виробничі, соціальні потреби підприємства, на матеріальне заохочення, на вирішення проблем, пов'язаних з майбутніми стратегічними змінами, а також може бути направлений на інвестиційні потреби підприємства у цілому [3].

Сільськогосподарським підприємствам складно забезпечити сталий розвиток за рахунок прибутку. При порівняльному аналізі прибутку та збитків українських сільськогосподарських підприємств за останні 2011-2015 роки можна помітити тенденцію до нестабільності (табл. 1) [6].

Таблиця 1 – Основні показники ефективності функціонування сільськогосподарських підприємств України*

Показник	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Зміна 2015 проти 2010	
							%	млн. грн.
Чистий прибуток (збиток), млн. грн.	17253,6	25267,0	26728,4	14925,7	21413,4	102279,0	592,8	85025,4
Підприємства, які одержали чистий прибуток: у відсотках до загальної кількості, %	69,6	83,5	78,6	80,3	84,7	88,9	19,3 в.п.	
фінансовий результат, млн. грн.	22097,9	30182,3	33570,1	26186,6	51668,0	127360,1	576,3	105262
Підприємства, які одержали чистий збиток: у відсотках до загальної кількості, %	30,4	16,5	21,4	19,7	15,3	11,1	-19,3 в.п.	
фінансовий результат, млн. грн.	4841,3	4915,3	6841,7	11260,9	30254,6	25081,1	518,1	20239,8
Рівень рентабельності всієї діяльності, %	17,5	19,3	16,3	8,3	9,3	30,5	13,0 в.п.	
Рівень рентабельності операційної діяльності, %	24,5	24,7	22,8	11,7	21,4	43,1	18,6 в.п.	

* складено автором за статистичним збірником «Сільське господарство України»

Дані таблиці демонструють, що частка прибуткових підприємств значно випереджає частку збиткових в останньому досліджуваному 2015 році. Сума прибутків значно зросла порівняно з попередніми роками. При цьому спостерігаємо стійку тенденцію до зростання як прибутків, так і питомої ваги прибуткових сільськогосподарських підприємств протягом всього аналізованого періоду. Щодо рівня рентабельності, то протягом 2010-2015 років він демонстрував різноспрямовану динаміку. Загалом, можна стверджувати, що підприємства не мали досить високого рівня прибутковості, щоб після виплати всіх податків і зборів виділити на відтворення великі суми. Пов'язано це все з кризовими явищами як у економіці України, так і у сільському господарстві зокрема.

Сільськогосподарські підприємства різних форм господарювання характеризуються різним рівнем ефективності господарювання [5]. Порівняння ефективності різних форм господарювання в сільськогосподарських підприємствах, яка характеризується прибутковістю на 100 га сільськогосподарських угідь, наведено у таблиці 2. Дані таблиці демонструють, що в цілому сільськогосподарські підприємства (разом із фермерськими) у 2015 році на 100 га сільськогосподарських угідь одержали 463 тис. грн прибутку, з них сільськогосподарські підприємства (без фермерських) – 501 тис. грн, або 108,2% від середнього рівня, фермерські господарства лише – 323 тис. грн (69,8%).

Таблиця 2 – Ефективність окремих форм господарювання сільськогосподарських підприємств України у 2015 році

Форма господарювання	Прибуток на 100 га с.-г. угідь, усього		У тому числі від:			
	тис. грн.	у % до середнього	рослинництва		тваринництва	
			тис. грн.	у % до середнього	тис. грн.	у % до середнього
Сільськогосподарські підприємства - всього (разом із фермерськими)	463	100,0	426	100	37	100
з них: с.-г. підприємства (без фермерських)	501	108,2	455	106,8	46	124,3
фермерські господарства - всього	323	69,8	319	74,9	4	10,8

* складено автором за статистичним збірником «Сільське господарство України»

Отже, як за виробництвом валової продукції, так і за рівнем прибутковості, вищих показників досягають сільськогосподарські підприємства (без фермерів) та нижчих – фермерські господарства.

Ефективна дієвість механізму забезпечення прибуткової діяльності підприємства відбувається в тісному взаємозв'язку всіх його складових елементів, дія яких керується фінансовою політикою підприємства, а результат характеризують показники економічної ефективності. Обґрунтування дієвості механізму забезпечення прибуткової діяльності підприємства є підставою для обґрунтування поняття прибуткової господарської діяльності як будь-якого її виду здійснення, результатом операцій якого досягається забезпечення подальшого розвитку підприємства шляхом отримання прибутку від раціонального використання ресурсного потенціалу [1].

Прибуток відображає взаємозв'язок всіх видів господарської діяльності. Отримання прибутку є кінцевим результатом господарської діяльності підприємства, так як характеризує рівень використання ресурсів в її сферу та можливість подальшого нарощування власного капіталу і формує стимулювання інвестицій в цю сферу діяльності.

ВИСНОВКИ

Отже, можна стверджувати, що прибуток – це кінцевий результат господарської діяльності сільськогосподарського підприємства, який визначається, як різниця між валовим доходом і валовими витратами, отриманими протягом здійснення операційної та інших видів діяльності. Для більшості сільськогосподарських підприємств забезпечення прибутковості є першочерговим завданням, що ставить перед собою керівництво. При цьому доцільним є відзначити, що прибуток є основним інструментом забезпечення сталого розвитку сільськогосподарських підприємств.

Встановлено, що ефективність виробництва в сільськогосподарських підприємствах України характеризується прибутковістю, яка має тенденцію до зростання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вудвуд В.В. Господарська діяльність як об'єкт впливу на забезпечення прибуткової діяльності підприємства [Електронний ресурс] / В. В. Вудвуд // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. — 2012. — Вип. 4. — С. 179—183. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchtei_2012_4_31
2. Галанець В.Г. Формування стратегії розвитку сільськогосподарських підприємств / В.Г. Галанець, В.В. Галанець // Ефективність державного управління. — 2016. — Вип. 3. — С. 258—262.
3. Кругляно А.В. Роль прибутку у стратегічному розвитку підприємства [Електронний ресурс] / А.В. Кругляно, А.О. Юрасова // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. — 2016. — Вип. 1. — С. 123—131. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchtei_2016_1_15
4. Курман Т. Поняття та ознаки сталого розвитку сільськогосподарського виробництва як аграрно-правової категорії [Електронний ресурс] / Т. Курман // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія : Право. — 2016. — Вип. 243. — С. 75—85. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnau_prav_2016_243_11
5. Месель—Веселяк В. Я. Ефективність господарювання новостворених сільськогосподарських підприємств ринкового спрямування в Україні / В.Я. Месель-Веселяк // Економіка АПК. — 2016. — № 12. — С. 21—33.
6. Сільське господарство України. Статистичний збірник. За ред. О.М. Прокопенко. — К. : Держаналітінформ. — 2016. — 360 с.

REFERENCES

1. Vudvud, V.V. (2012) “Hospodars’ka diial’nist’ iak ob’iekt vplyvu na zabezpechennia prybutkovoї diial’nosti pidpryiemstva [Elektronnyj resurs]”, Visnyk Chernivets’koho torhovel’no-ekonomichnoho instytutu. Ekonomichni nauky, vol. 4, pp. 179-183, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchtei_2012_4_31 (access date 14 March 2017)
2. Halanets, V.H., Halanets V.V., (2016) “Formuvannia stratehii rozvytku sil’s’kohospodars’kykh pidpryiemstv”, Efektyvnist’ derzhavnoho upravlinnia, vol. 3, pp. 258-262.
3. Kruhlianko, A.V., Yurasova, A.O., (2016) “Rol’ prybutku u stratehichnomu rozvytku pidpryiemstva [Elektronnyj resurs]”, Visnyk Chernivets’koho torhovel’no-ekonomichnoho instytutu. Ekonomichni nauky, vol. 1, pp. 123-131, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchtei_2016_1_15 (access date 9 March 2017)
4. Kurman, T., (2016) “Poniattia ta oznaky staloho rozvytku sil’s’kohospodars’koho vyrobnytstva iak ahrarno-pravovoї katehorii [Elektronnyj resurs]”, Naukovyj visnyk Natsional’noho universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy. Seriiia : Pravo, vol.243, pp. 75-85, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnau_prav_2016_243_11 (access date 11 March 2017)
5. Mesel’-Veseliak V.Ya., (2016) “Efektyvnist’ hospodariuvannia novostvorenykh sil’s’kohospodars’kykh pidpryiemstv rynkovoho spriamuvannia v Ukraini” Ekonomika APK, no 12. pp. 21-33.
6. Prokopenko, O.M., (2016) “Sil’s’ke hospodarstvo Ukrainy”, Statystychnyj zbirnyk, Derzhanalitinform, Kyiv, Ukraina.